N°. 64.

DE GRONDWET.

1853

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

DINGSDAG 9 AUGUSTUS.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . „ 5.00.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
W. J. VAN HAREN NOMAN, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

BERIGT.

De Uitgevers vestigen de aandacht van den handel in het algemeen en van de lezers dezer Courant in het bijzonder op de rubriek „ADVERTENTIËN" in dit Dagblad geopend.

Overal in ons vaderland in aanzienlijken getale verspreid, beloven advertentiën, in deze Courant tegen zeer billijken prijs geplaatst, door de duizende lezers, aan wie ze onder de oogen komen, de vruchten, welke men van advertentiën verwacht.

Berigten van geboorte, huwelijk en overlijden worden door de Uitgevers, gratis, in DE INDIËR opgenomen.

JOH. NOMAN EN ZOON.

Het nieuwe wets-ontwerp.

IV.

De artt. 3, 4 en 5 (oud) zijn in het nieuwe wetsontwerp onveranderd overgenomen, en zijn daar artt. 2, 3 en 4 geworden. Het eerste dezer drie artikelen heeft, blijkens het Voorloopig Verslag, velerlei gewigtige bedenkingen ontmoet; de Regering nogtans, aan haar doordrijvings-plan getrouw, blijft vasthouden aan het door niets gewettigd of geregtvaardigde besluit, om voortaan te verbieden en te straffen *elke* optreding van een bedienaar der openbare godsdienst, zonder daartoe vooraf 's Konings toestemming te hebben verkregen! De heer COQUEREL bijv. zal, een reisje naar Duitschland makende, en een paar dagen te 's Hage of te Rotterdam [illegible] 's Konings toestemming. Wat wordt er al niet verboden tot behoud van de openbare orde en rust!! In *zeker* opzigt is dat art. zelfs belagchelijk. Want onderstel, dat de Heer COQUEREL, op zijn doorreisje, evenwel goedvindt eene predikatie te houden: wat afschrikkend zal het zijn, als hij, vreemdeling, inmiddels gerust aan den Rijn gezeten of te Parijs teruggekeerd, zal verklaard worden „*in strijd met de wet te hebben gehandeld*" (art. 9).

Wat de artt. 3 en 4 aangaat, wij gelooven het gezonde verstand der Staten-Generaal te beleedigen, als wij op het dwaze der daarin vervatte bepalingen nog nader aandringen. De Regering wil tot Nederlandsche wet verheffen de bepalingen, die strekken om aan te toonen, dat een predikant of een bisschop, omdat hij een predikant of bisschop is, het gezag niet heeft van een kolonel der grenadiers of de bevoegdheid van een ambtenaar van den burgerlijken stand; en dat het gevaarlijk voor de rust en de orde is, om te schrijven: „Aan den predikant TER HAAR", maar dat men schrijven moet tot behoud van die orde en rust: „Aan TER HAAR, predikant". De Regering erkent zelve de nietigheid der bepalingen; want zij zegt: „voor hen die er niets in zien, kan de aanneming geen bezwaar opleveren". Maar wij vragen, of de Staten-Generaal, alleen bevoegd om wetten te maken, waarvan het *nut*, de *wenschelijkheid*, of de *noodzakelijkheid* is gebleken, verantwoord zijn, als zij, ten gerieve van het Ministerie, dat tegen elken prijs „bevredigen" moet, bekrachtigen een protest der April-beweging in „wettelijken vorm"? De redactie van art. 4 is bovendien onvolledig; er wordt wel gesproken van „provinciën" of „gemeenten"; hoe zal het nu zijn, als de Aartsbisschop van Utrecht, zich, bij wijze van concessie, zal gaan noemen „*Aartsbisschop van Nederland*"?

Art. 6 (oud), thans art. 5 geworden, is gewijzigd: wij gelooven echter, dat de nieuwe redactie nog onduidelijker maakt hetgeen bedoeld wordt, en voor de willekeur des gouvernements de deuren nog veel wijder openzet. De eerste alin. van dit art. luidt alsnu: „Synodale vergaderingen EN hoofden, die kerkgenootschappen vertegenwoordigen of besturen, behoeven Onze goedkeuring op de plaats van vestiging." Wat synodale vergaderingen zijn, is gemakkelijk te bepalen; minder gemakkelijk is dit het geval ten aanzien van „hoofden, die kerkgenootschappen vertegenwoordigen of besturen."

Wie bijv. *vertegenwoordigt* of *bestuurt* het kerkgenootschap der Doopsgezinden, der Remonstranten? Elke gemeente staat op zich zelve; dus wordt de bepaling toepasselijk gemaakt op het hoofd van elke *gemeente* dezer kerkgenootschappen. [illegible] de wet, die [illegible] het zich toch niet [illegible] speciaal het R. C. kerkgenootschap op het oog heeft, streeft hier haar eigen doelwit voorbij. Wie is van dat kerkgenootschap het „hoofd", dat het *vertegenwoordigt* en *bestuurt?* Niemand anders eigenlijk dan de Paus te Rome; en in geenerlei geval, bij uitbreiding van de beteekenis dezer uitdrukking, niemand anders dan de *Aartsbisschop*. De bisschoppen zijn dezen ondergeschikt; zij zijn dus niet meer het „*hoofd*". In het gunstigste geval dus zal de plaats van vestiging des *Aartbisschops* 's Konings goedkeuring behoeven; de bisschop *van Haarlem* bijv. zal zich zonder goedkeuring kunnen vestigen.

De tweede en derde al. van art. 5 geven *schijnbare* waarborgen; maar leveren *inderdaad* alles aan de willekeur over. Het zegt weinig, dat met de hoofden der kerkgenootschappen een overleg zal worden gehouden, dat de Raad van State zal worden gehoord, als de eindbeslissing toch, zonder eenigen regel hoegenaamd, willekeurig aan het Gouvernement verblijft. Bovendien is er geen tijd bepaald, binnen welken de beslissing der Regering moet worden genomen. Door haar slechts *ad calendas graecas* te verschuiven, wordt reeds aan elke voorgenomene regeling de bodem ingeslagen. De „aangewezen" vestigingsplaats kan alleen — zegt de 3de al. — in het belang der openbare orde en rust ongeschikt worden verklaard. Het tegenwoordig wets-ontwerp draagt de levende getuigenissen in zich van wat al de [illegible] „behoud der openbare orde en rust". Het zal zijn het bekrachtigen „in wettelijken vorm" van het onregt boven het *regt*. Een bisschop wijst eene vestigingsplaats aan; onverdraagzame protestanten, in die plaats woonachtig, verzetten zich daartegen; verklaren op nieuw te zijn geschokt in hun „nationaal gevoel"; en in stede van aan die protestanten te beduiden, dat zij verdraagzaam moeten zijn, zal een besluit in het *Staatsblad* verschijnen, waarbij de vestigingsplaats „in het belang der openbare orde en rust" wordt ongeschikt verklaard. Protestanten, met zulken onverdraagzamen geest bezield, behoeven slechts in elke provincie, in elke gemeente te klagen over den schok van hun „nationaal gevoel", om de vrije organisatie van het R. C. kerkgenootschap, door de Grondwet gewaarborgd, ten eenenmale onmogelijk te maken.

De terugwerkende kracht van het art. is eindelijk nog *veel ruimer* gesteld dan vroeger. Toen was die retroactiviteit beperkt tot 3 Nov. 1848; *nu* geldt het elke vestigingsplaats „voor zoo veel de goedkeuring bij de af„kondiging dezer wet nog niet is verleend". De terugwerkende kracht heeft thans geenerlei grens. Ook is het niet duidelijk, of de woorden „aangewezen vestigingsplaats", alleen bedoelen de plaats vóór de goedkeuring aangewezen; of dat ook reeds eenmaal aangewezen vestigingsplaatsen, in het belang der openbare orde en rust, later, bij een Besluit, ongeschikt kunnen verklaard worden. Deze onduidelijkheid geeft in elk geval een nieuw middel tot willekeur aan de hand.

Art. 8 [oud], thans art. 7 heeft wezentlijke verbeteringen ondergaan. Ten gevolge der nieuwe redactie zal elke oprigting of inrigting van een gebouw tot uitoefening van de openbare godsdienst, kunnen geschieden zonder verlof. Dat verlof is alleen noodig, wanneer die oprigting of inrigting zal plaats hebben „binnen den afstand van twee honderd ellen van eene bestaande Kerk". De bepaalde afstand is wel wat groot, doch levert geen overwegend bezwaar op. De beslissing is thans overgelaten aan het gemeente-bestuur, met appel op Gedeputeerde Staten, en revisie bij den Koning. De eenige vraag, die omtrent dit art. overblijft, is, of het niet te huis behoort in eene wet, regelende de politie?

Het art., dat het klokkengelui plaatst onder de politie van de Commissarissen des Konings in de provinciën, heeft de Regering vastgehouden. Als de Staten-Generaal genegen mogten zijn de geheele wet aan te nemen, wij zien er geen bezwaar in, om ook deze belagchelijkheid te verheffen tot *wet*, als een gedenkwaardig monument van het Ministerie DONKER-VAN-HALL.

De kinderachtige straf van „*in strijd met de wet te* hebben gehandeld", en voorts de geheele procedure zijn behouden gebleven. Het kan ook niet anders. Hoe wil men, tegenover bespottelijke overtredingen iets anders stellen dan niet minder belagchelijke straffen? Nogtans heeft de Regering kunnen goedvinden, iets van hare magt tot het begaan van willekeur in te korten. De bepaling, dat strafbaar zijn allen die niet voldoen „aan de bevelen, *uit kracht* der wet uitgevaardigd" is uit de voordragt geligt: zoodat nu althans geene ministeriële circulaires meer te pas komen, die op nieuw de grenzen der wet zouden kunnen doen uitbreiden.

Eindelijk is de bepaling, dat de behandeling der processen in eersten aanleg en hooger beroep met *gesloten deuren* plaats heeft, in dier voege gewijzigd, dat daarbij is gevoegd: „indien de regter dat raadzaam „oordeelt, of de beklaagde het verlangt."

„*Indien de regter dat raadzaam oordeelt*" is eene bepaling, te rekbaar van aard en te zeer strijdig met een algemeen beginsel, dan dat zij onze goedkeuring zou kunnen wegdragen. Er behoort bij gevoegd te worden „*overeenkomstig de voorschriften vervat in art.* 20 „*van de Wet op de Regterlijke organisatie en het be*„*leid der Justitie.*"

„*Of de beklaagde het verlangt,*" is een geheel verwerpelijk voorschrift. Het beginsel: „ieder is gelijk voor de wet" wordt hier gevoelig geknakt. De beklaagde, eenmaal elken anderen beklaagde. De beslissing, of de zaak met gesloten deuren zal worden behandeld, behoort uitsluitend aan den regter te verblijven, en dan nog naar de regelen, bij de algemeene wet daaromtrent voorgeschreven.

Wij zijn tot het einde onzer beoordeeling van het nieuwe wetsontwerp genaderd. Ook nu nog achten wij het onaannemelijk. Het is gebleven, wat het was: in zijn beginsel *ongrondwettig*; in zijne bepalingen deels *willekeurig* en deels *belagchelijk*. Bovendien dreigt het de rust des lands, bij de uitvoering, op het spel te zetten. „De zonen van hetzelfde Vaderland" verlangen, ook in hunne dierbaarste regten, *gelijke* bescherming en *gelijke* vrijheid. De Wetgever zal, hopen wij, dit niet vergeten, en, door de bekrachtiging van dat ontwerp, niet op zich laden de verantwoordelijkheid, die eigenlijk, volgens art. 169 der Grondwet, behoort gedragen te worden door de uitvoerende magt, maar waarvoor het ministerie DONKER-VAN-HALL schijnt terug te deinzen.

De *Nederlander* van heden geeft het *verrassende* nieuwsberigt, dat *de Grondwet* aan de tusschenkomst der anti-revolutionnairen „dank weet" de „*verbeteringen* van het ontwerp".

Dit berigt wordt gedistilleerd uit de eerste zinsnede van het eerste art., dat wij gaven over het nieuwe wets-ontwerp.

„De zamenspreking tusschen het Ministerie en de anti-revolutionnairen, voor wier „practische uitkomsten" door de Regering wordt „gezorgd", „voor zoo ver zij *thans* verkrijgbaar zijn" (zie *Nederl.* v. 4 Aug.), is geratificeerd, en het nieuwe wetsontwerp is geboren."

De *Nederlander* schijnt, om dergelijke uitkomst eener anti-revolutionnaire distillatie te verkrijgen, tweeërlei over het hoofd te hebben gezien:

Vooreerst, wat wij, in datzelfde N°., verklaard hebben te verstaan onder de „practische uitkomsten", waarvoor de Regering, „voor zoo ver zij thans verkrijgbaar zijn", zorg draagt.

Ten tweede, dat hetgeen de *Nederlander* noemt „verbeteringen", wij de vrijheid namen te qualificeren als „*dezelfde wet*", doch „nu gekleed in den fluweelen vorm „der Nederlanderachtigheden, maar des te *gevaarlijker* „in doel en strekking".

De *Nederlander* is meer van het „leedwezen" dan van de „verbazing" der *Grondwet* overtuigd, over de eenparige beslissing der Rapporteurs, om het wets-ontwerp op de kerkgenootschappen niet ten tweeden male naar de Afdeelingen te verzenden.

„Verzending naar de Afdeelingen zou eene onverantwoordelijke „toegeeflijkheid zijn geweest van hen, door wie *niet-afdoening* „verlangd wordt."

Wordt door ons welligt „niet-afdoening" verlangd? Of zijn *wij* het niet juist, die daarop aandringen?

Als door iemand „niet-afdoening" moet gewenscht worden: het zal zijn door het Ministerie. *Aangenomen of verworpen:* in elk geval zal het wets-ontwerp het bewijs medevoeren, dat men, tot het bereiken van een zuiver politiek oogmerk, voor niets de godsdienstige gevoelens der Natie tot onbezonnen hartstogtelijkheid heeft opgewekt. De algemeene erkentenis daarvan kan niet uitblijven.

Waarin is, bovendien, de „onverantwoordelijke toegeeflijkheid" gelegen?

De *Echo Universel* besluit een artikel, waarin aangetoond wordt, hoe Nederland steeds bestemd schijnt om den terugslag van groote gebeurtenissen buitenslands te gevoelen, volgenderwijs:

„Neen, al hetgeen gebeurt is het regtstreeksche gevolg van de staatkunde van onze tegenwoordige Ministers: eene staatkunde die niet veel gerustheid inboezemt, wanneer men ze vergelijkt met de teekenen, die zich aan den gezigteinder opdoen. Zij, die met aandacht den loop van de Oostersche questie hebben nagegaan, moeten overtuigd zijn, dat het vraagstuk van den Levant van de meest onverwachte gebeurtenissen zwanger gaat. Zijn de zwakke steun, dien de grootste mogendheden aan de Ottomanische Porte verleenen; dat is aan de zaak van regt en billijkheid, door de plegtigste overeenkomsten gewaarborgd; de bezetting van Moldavie en Wallachije, ondanks het volkenregt geene feiten, die ons tegen de geheime plannen van Frankrijk op onze hoede moeten doen zijn? Wie zegt ons of Napoleon, die door middel van het leger den troon heeft bestegen, zich in de Russische overweldiging van Turkije, in de verbreking van het tractaat van Balta-Liman door den Czar het voorwendsel zal zoeken, om het oude Fransche Keizerrijk te herstellen? Wie zegt ons, dat hij de rol van Fabius niet speelt, tot op het tijdstip, dat hij met kans om te slagen de tractaten van 1815, die reeds zoo dikwijls verkracht zijn, met het keizerlijk zwaard zal kunnen verscheuren? En wat kan dit plan meer in de hand werken, dan om in Nederland onheelbare verdeeldheden te verwekken, dan om aan 1,200,000 medeburgers eene nationaliteit te ontzeggen, die zij met warmte inroepen!

„Indien Nederland zwak en verdeeld is, zal het zijne naburen tegenover de honderdmaal sterkere Fransche legerbenden, laten uitputten; maar is het krachtig van binnen en opregt met Belgie verbonden, dan zal de heldenmoed der twee volken, die trotsch zijn op hunne nationaleitiet en onafhankelijkheid, in gerustheid de plannen tot uitbreiding van de zijde van Frankrijk kunnen trotseren.

„Deze denkbeelden zijn niet enkel de onze. Wij hebben onder, dat men in achtenswaardige kringen dezelfde vrees koestert en dat men met innig leedwezen ontwaart, hoe dat het Nederlandsche Gouvernement al verder en verder voortgaat op den weg eener staatkunde, die zoo strijdig is met de belangen der beide landen."

De Hoogleeraar G. W. Vreede heeft, in de *Utrechtsche Ct.* van heden, een artikel geschreven, dat, van wege den schrijver, van groote beteekenis is. De man, die, in zekeren zin, den eersten schok heeft gegeven tot den „schok van het nationaal gevoel", schijnt thans, — voor de verantwoordelijkheid terugdeinzende, die ook op hem, al is het dan indirect, zal blijven rusten, voor al wat de gevolgen kunnen worden van een protest „in wettelijken vorm" der April-beweging, — zich bewogen, te gevoelen, om tot bedachtzaamheid te vermanen, en tot *verdaging* [waarom niet rondweg: tot *ter zijde stellnig*?] aan te sporen.

Aan het artikel van den hoogleeraar ontleenen wij de navolgende zinsneden:

„Zal inderdaad op den 12 Augustus, of wel iets later, het ontwerp van wet tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen, aan de openbare raadpleging der Staten-Generaal worden onderworpen? Is die zaak inderdaad in staat van wijzen gebragt? Wij meenen het te mogen betwijfefelen, en zouden in zulk eene overhaasting „den geest van *bedaard onderzoek* aan onzen landaard zoo zeer eigen," en nog onlags in de Troonrede van 14 Junij jl. geroemd, bij de behandeling van een zoo veelzijdig en moeijelijk vraagstuk, niet herkennen. — De vlugtige *Memorie van Beantwoording* der Regering op het, naar wij dachten, *voorloopig* Verslag der Commissie van Rapporteurs, en de onverwijlde uitsluitang van een nader onderzoek in de afdeelingen, hebben ons, wij kunnen het niet ontveinzen, evenzeer verrast. — Wij hebben steeds geloofd, dat de kalme en grondige overweging van het ontwerp, hetwelk een toestand moest doen geboren worden, die niet het uitvloeisel ware van eene oogenblikkelijke spanning en opgewondenheid; maar van eene naauwgezette en veelomvattende studie der betrekkingen tusschen Staat en Kerk; wij hebben steeds geloofd, ook na de interpellatie van den heer *Dommer v. Poldersveldt*, dat de wisseling van denkbeelden en de schriftelijke mededeelingen van de Regering en Vertegenwoordiging beide lang genoeg zouden aanhouden, dat de Minister *Lightenvelt*, uit Rome teruggekeerd, op zijnen post zoude kunnen zijn, om ter verdediging van het inmiddels aangevuld en gewijzigd ontwerp, op te treden, en met de cordaatheid van den voormaligen Advocaat-Generaal bij den Hoogen Raad, zoodanige ophelderingen te geven, welke, door kracht van taal en overtuiging ondersteund, ten slotte elk gemoedsbezwaar van de R. Katholijke staatsburgers in en buiten de Kamer deden zwijgen. Dit scheen ons toe de beteekenis te zijn der benoeming van dien Minister voor de zaken der R. K. Eeredienst; dit alleen gaf, in ons oog, waarde aan zijn lidmaatschap van het nieuwe Kabinet, terwijl de behandeling van het ontwerp gedurende zijne afwezigheid voedsel moet geven aan vermoedens en achterklap, even nadeelig voor het gemeen overleg der Regering en vertegenwoordiging, als voor de eer van den onder den schoonen hemel van Italië omzwervenden Minister."

„Wij ijveren noch voor de aanneming, noch voor de afstemming van het ontwerp; maar wij wenschen, dat het met volle kennis van zaken, met redenen van wetenschap, die door overreding het geschokt vertrouwen herstellen, langzaam en bezadigd worde getoetst, opdat wij niet door de schielijke afschaffing der wet van Germinial welligt meer verliezen dan winnen. — Onzes inziens, behoort de openbare beraadslaging tot na de terugkomst of wel tot na de vervanging van den Heer *Lightenvelt* door een ander R. Catholijk Minister, *verdaagd* of opgeschort te worden."

Buitenland.

ENGELAND.

In de zitting van het Lagerhuis van den 5, heeft die vergadering, met 87 tegen 76 stemmen een voorstel van lord J. Russell aangenomen, volgens hetwelk gedurende twee jaren de R. C. liefdadige gestichten van de gevolgen van de wet nopens de fidei-commissaire instellingen van liefdadigheid worden ontheven.

In hetzelfde huis heeft de heer Horssall gevraagd of de regering maatregelen had genomen om de Britsche vloot in de wateren van China te versterken, of dat zij de tegenwoordig aldaar gestationneerde magt voor genoegzaam hield. — De minister, sir J. Graham heeft geantwoord dat de jongste berigten uit China gunstig luiden, ten opzigte van de betrekkingen met de vreemdelingen; dat daar te lande bedenkelijke geschillen binnen 's lands waren opgerezen; en dat, ofschoon daaruit voor den handel met het buitenland geen dadelijk gevaar te duchten was, het toch geraden was geoordeeld de Britsche scheepsmagt in de wateren van China te vermeerderen; daartoe waren de noodige bevelen naar Indië gezonden.

(Een blad uit Weenen verzekert, dat de keizer van China zou overleden zijn. Op welken grond dit berigt steunt, wordt er niet bijgevoegd; zoodat het nog allezins bevestiging behoeft.)

— Het Hoogerhuis heeft zich met de tweede lezing van de voordragt nopens het regeringsbeleid in Indie vereenigd, nadat eenige leden zich over de overhaasting, welke daarmede gemaakt werd, hadden beklaagd. Lord Malmesbury had zich zelf laten ontvallen, dat hij zich deswege de handen in onschuld waschte. Lord Aberdeen heeft dit, als oneerbiedig jegens het Huis, gegispt.

De *Times* is in zijne bestrijding van de voordragt [illegible], en betoogt, dat daarmede niets groots, niets overeenkomstig de nieuwe eischen van bestuur en beschaving, de zorg voor 150 millioen menschen en den waren roem van Engeland is tot stand gebragt; maar men in het oude spoor voortgaat, hetwelk reeds tot zoo vele oorlogen en rampen gevoerd heeft.

— De koningin zal, na de magtige vloot te Spithead bezocht te hebben, een uitstapje naar Ierland doen. H. M. zal den 29 derwaarts vertrekken en eene week aldaar verblijven.

— De Russische gezant zal aanst. Donderdag eene luisterijke partij geven, ter eere van de hertogin van Leuchtenberg, die zich thans, met andere leden van het keizerlijk Russisch gezin, te Londen bevindt.

FRANKRIJK.

Er loopen onbestemde geruchten, alsof de zalving des keizers den 15 Augustus zou plaats hebben.

Wat daarvan zij, er worden groote toebereidselen gemaakt voor de feesten te Parijs, op dien dag, den gewezen verjaardag van Napoleon I.

— Het regeringsblad behelst een bevelschrift tot afschaffing van de bijpassing van regten, bij den invoer van granen in vreemde schepen.

Hetzelfde blad bevat een bevelschrift, waarbij de concessie van den ijzeren spoorweg van Lyon naar Geneve wordt verleend; eene concessie, waarvan het gewigt voor den handel van het Zuiden des lands naauwelijks behoeft te worden aangestipt.

BELGIE.

De eerste afkondiging van het huwelijk van den kroonprins met de aartshertogin Maria Henrietta van Oostenrijk heeft den 7 Augustus te Brussel plaats gehad.

De toebereidselen voor de feesten bij dit huwelijk worden op grooten schaal voortgezet. Onder anderen zal het raadhuis zeer prachtig, met 80,000 lampions verlicht worden.

— In 1847 telde men hier te lande 16,018 kiezers in de steden en 30,317 op het platte land, te zamen 46,630; in 1850 (na de in 1848 ingevoerde wetgeving) 32,683 kiezers in de steden en 45,545 op het platte land, te zamen 78,228.

DUITSCHLAND.

De Bondsvergadering heeft thans eene algemeene en gelijkvormige wet voor de drukpers in de Bondsstaten opgesteld.

— Sedert 1 Januarij jl. zijn van Manheim verder vertrokken 13,000 landverhuizers, waaronder 1000 kinderen.

ZWITSERLAND.

De Bondsvergadering heeft met 38 tegen 4 stemmen de meening van de meerderheid der commissie van onderzoek over het geschil met Oostenrijk omhelsd. Dienvolgens is aan den Bondsraad alle vrijheid van handeling dezen aangaande gelaten, met opening van een onbepaald crediet aan denzelven.

Er is besloten een paar vestingen te versterken, om op alle gebeurtenissen gevat te zijn, welke men vreesde, dat uit de Oostersche zaak zouden kunnen opkomen.

De Bondsvergadering en raad is nu tot den 9 Januarij verdaagd.

TURKIJE.

Eindelijk, en reeds veel vroeger dan men verwacht had, heeft men *een stellig en gunstig berigt* in de Russisch-Turksche zaak te geven.

Zondag, den 7, behelsde de Fransche *Moniteur* de volgende hoogstgewigtige mededeeling.

„Tijdingen uit St.-Petersburg, van den 3 Augustus „behelzen dat DE KEIZER VAN RUSLAND TOT DE HEM UIT „WEENEN GEZONDENE NOTA TOETREEDT.

„Indien deze Nota onveranderd door de Porte wordt „aangenomen, dan zal een gezant van den Sultan door „den Czaar ontvangen worden."

Aldus heeft de vredelievende staatkunde gezegevierd.

Het Fransche ministerieel blad *le Pays* zag dus de zaak juist in, toen het nopens de steeds scherper wordende Engelsche bladen het navolgende opmerkte:

„Wat het gedrag des Keizers van Rusland aangaat, van wiens antwoord de vredelievende of oorlogzuchtige uitkomst in dit betreurenswaardig geschil afhangt, heeft de *Times* wel eenige reden zich op zijne hoede te stellen; ja zeker mistrouwen aan den dag te leggen tegen eene staatkunde, welke op zoo onvoorzigtige, onregtvaardige en zoo vreemde wijs den vrede verstoord en het evenwigt van Europa in de waagschaal gesteld heeft."

„Nogtans mag men hopen dat de stem en de krachtige invloed der groote mogendheden, te gader met eenen geest van verzoening en het onbetwistbaar gevoel van het goede regt, den boventoon zullen slaan boven alle hersenschimmen der staatszucht en alle verlokselen der eigenliefde."

„Zeker is het immers, dat nu te Weenen eene Conferentie is zamengekomen, waarin de regeringen van Frankrijk, Engeland, van Oostenrijk en Pruissen worden vertegenwoordigd; dat die Conferentie in alle opzigt eenstemmig denkt over het belang van een' eervollen vrede, gelijk zij ook gewis eenstemmig zou denken, indien onverhoopt tegenstand noodig mogt worden."

„Dat biedt eene zedelijke kracht, welke, wij koesteren het volste vertrouwen daarop, werkdadiger invloed ten voordeele des vredes zal uitoefenen, dan al de oorlogzuchtige vertooningen, welke door eene onbesuisde drift werden ingegeven en welke steeds de betrekkingen nog meer verwikkelen, dan ontwarren!

„Bij die blijkbare overeenstemming, kan Rusland zich geene ijdele droombeelden scheppen, en zonder twijfel zal het beseffen, dat eene trouwhartige overeenkomst het eenige gebied is, waarop het zich thans kan plaatsen."

„Wij gevoelen dus, te dezen opzigte, minder bekommering dan het Engelsche blad, dat wij zoo even genoemd hebben; maar wij erkennen ook, dat de diplomatie al gedaan heeft wat de omstandigheden en de billijke wensch om den vrede te behouden konden ingeven; het staat thans aan den Czaar alleen, te weten of, daar hij Europa in 't belang van redelijkheid en regt, zedelijk vereend heeft gezien tegen zijne vorderingen, hij zich ook wil blootstellen het zelve vereend te zien tegen zijne legers, op het gebied van dadelijk geweld."

„Wat ons betreft, welke maatregelen ook door de latere omstandigheden mogten worden voorgeschreven, wij zullen het antwoord hierop afwachten met de innige overtuiging dat Frankrijk en Engeland door hunne tegelijk kalme en vastberaden houding, aan Europa en de wereld een dier bewijzen van matiging en wijsheid gegeven hebben, welke in de jaarboeken van groote volken eene gewigtige plaats beslaan."

De *Constitutionnel* herinnert zijnerzijds eenvoudig de woorden, door Keizer Napoleon I, den 29 Januarij 1807, in eene boodschap aan den senaat gebezigd:

„Wie zou (sprak hij) kunnen bepalen de langdurige oorlogen, welke men zou te voeren hebben en het veldtogten, welke men eenmaal zou moeten leveren om de rampen te herstellen, welke uit het verlies van Konstantinopel zouden voortvloeijen, indien de overgave aan eene laffe rust en de streelende genietingen, welke eene groote stad aanbiedt, boven de raadgevingen van eene wijze behoedzaamheid mogten

ging vinden? zoo doende zouden wij ons nageslacht eene langdurige reeks van jammeren en oorlogen nalaten. En als de Grieksche kroon wierd opgezet en van de Oostzee tot de Middellandsche zee moest zegevieren, dan zouden wij in onze dagen onze gewesten zien aanvallen door een zwerm van geestdrijvers en barbaren, en, wanneer dan in de te laat aangevangene worsteling, het beschaafd Europa zou zijn ten ondergaan, dan zou onze strafbare onverschilligheid te regt de klagten van den naneef opwekken en die voor ons een smaad zijn, in de geschiedenis."

Het is dan ook waarschijnlijk de bewustheid, welke keizer Nicolaas moet verkregen hebben, dat hij Konstantinopel niet bereiken zou, dan ten prijs van eenen algemeenen oorlog, waarvan de kansen nooit te berekenen zijn, en dat hij de twee Duitsche groote magten voor goed de zijden van het Westen zag kiezen, dat hij toegegeven heeft, en dat de stem van rede en regt op nieuw de zaak van vrede en beschaving gered heeft.

Het werd tijd, daar de hartstogten al meer en meer in het spel kwamen, daar vooral in Turkije de opgewondenheid der oud-Turksche partij tot eene hoogte was geklommen, welke het ergste voor den geloofsvrede daar te lande deed vreezen. Reeds had de Russische consul te Beiruth groot gevaar geloopen, en ofschoon de Porte voor de rampen der volkswoede zou worden aansprakelijk gesteld, zoo moest men toch billijkerwijs erkennen, dat de gematigdheid in hare raadsvergaderingen had voorgezeten, dat zij de schuld kwalijk had kunnen dragen van uitspattingen van volks- of geloofshaat, die door het geweld anderzijds was opgewekt.

In het Engelsch Parlement zal Vrijdag aanst. de aandacht der regering nogmaals op de Oostersche zaak worden gevestigd: althans zullen nu meer bepaald vredelievende berigten kunnen worden medegedeeld.

VEREENIGDE STATEN.

De jongste berigten uit Noord-Amerika zijn van staatkundig belang ontbloot.

De belangstelling in de groote tentoonstelling was eenigzins geweken, daar er nog veel te rangschikken overbleef en men dus nog geen overzigt van het geheel had.

De heer O'Donoghne, een der Iersche uitgewekenen, is te New-York aangekomen.

De tijdingen uit Californië zijn van den 1 Julij. Zij behelzen dat er voor $2\frac{1}{4}$ millioen aan stofgoud naar de Ver. Staten op weg is.

Binnenland.

's Gravenhage, 8 Augustus.

Z. M. heeft aan C. D. Blume, hoogleeraar en directeur van 's Rijks herbarium te Leyden, vergunning verleend tot het aannemen van de onderscheidingsteekenen van ridder der orde van Isabella la Catolica en de Danebrogsorde, hem respectivelijk door H. M. de Koningin van Spanje en door Z. M. den Koning van Denemarken geschonken.

Z. M. heeft aan A. C. Harfjens op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als burgemeester van Westbroek en Achttienhoven.

Z. M. heeft aan de commissien uit de Provinciale Staten van Groningen en Friesland, belast met het gemeenschappelijk onderzoek en overweging van het plan van bedijking van een gedeelte der Lauwerzee, ontworpen door de daartoe ingestelde staatscommissie, met uitnoodiging een gemeenschappelijk verslag en voorstel aan de Staten in hunne aanstaande wintervergadering uit te brengen, magtiging verleend om na het sluiten der Statenvergadering hare werkzaamheden voort te zetten.

Z. M. heeft aan mr. J. W. van Hoogstraten, op verzoek, eervol ontslag verleend als kapitein bij de dienstdoende schutterij te 's Gravenhage, onder dankbetuiging voor zijne langdurige schutterlijke diensten, en hem tevens vergund de uniform der schutterij en de onderscheidingsteekens aan zijnen rang van kapitein verbonden, voortdurend te blijven dragen.

Z. M. heeft aan mr. M. S. F. de Moraaz Imans, op verzoek, eervol ontslag verleend uit zijne betrekking van burgemeester van Heemstede, Bennebroek en Berkenrode.

Z. M. heeft het vice-presidium der commissie van administratie over de gevangenissen te Gouda opgedragen aan den heer N. IJzendoorn, lid der commissie, en zijn voorts tot leden van dezelve commissie van administratie benoemd de heeren A. Romeijn, med. doctor, en H. P. N. Koemans fabrikant, beide te Gouda.

Op den 25sten Julij heeft de baron Mollerus, buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van den Koning der Nederlanden bij de verhevene Porte, zich met de Ned. stoomkorvet *Soembing* naar het Keizerlijk paleis Tcheraga begeven en is bij den Sultan ten gehoore ontvangen.

* De marschdag van het 1ste en 3de batt. van het regement grenadiers en jagers blijft bepaald op den 13 dezer; het 1e. batt. zal dien dag uit Delft naar Leiden, en het 3e. batt. uit de residentie naar Alphen marcheren. De beide battallons zullen, met de officieren er onder begrepen, ongeveer 1000 man sterk zijn; de kolonel baron *Van Geen*, van het regement grenadiers en jagers, zal de 1e. brigade in het kamp kommanderen.

* Gisteren morgen ten half 12 ure is, na een lijden van bijkans drie jaren, in bijna 70 jarigen ouderdom overleden de Edel Hoog Achtbare heer Mr. A. G. Spoor, vroeger raadsheer bij het voormalig hooggeregtshof, en sedert de invoering der regterlijke organisatie, in 1838, lid van den Hoogen Raad der Nederlanden. Ten gevolge van dat overlijden, is er eene vacature in het hoog regterlijke kollegie ontstaan.

* Gedeputeerde Staten der provincie Zuidholland hebben de gemeentebesturen dier provincie herinnerd aan de bepaling van art. 291, 2de lid der gemeentewet, volgens welke alle plaatselijke belastingen, binnen den tijd van vijf jaren, na de dagteekening dier wet, moeten worden hierzien en aan 's Konings goedkeuring onderworpen, onder aanmaning in zoo verre het stelsel van plaatselijke belastingen in overeenstemming met de voorschriften van gezegde wet, in hunne gemeente, niet reeds mogt zijn ingevoerd, te zorgen, dat die termijn behoorlijk worde benuttigd, ten ware termen mogten bestaan tot het inroepen der bepaling van art. 255 van genoemde wet, in welk geval ook hieromtrent de vereischte beredeneerde aanvragen van de raden der gemeente zoo tijdig zullen behooren te worden ingezonden, dat daaraan nog vóór het verstrijken van den termijn, aangeduid bij voornoemd art. 291, gevolg zou kunnen worden gegeven.

* Curatoren van het gymnasium te 's Gravenhage hebben ter kennisse van de daarbij belanghebbenden gebragt, dat, ingevolge art. 3 van het gewijzigde reglement, hetwelk door den gemeenteraad in de zitting van den 3 Mei jl. vastgesteld en door den minister van Binnenlandsche Zaken, onder dagteekening van den 1 Julij ll. goedgekeurd is, de ouders en voogden der jongelieden, die tot de lessen van het gymnasium zijn toegelaten, reeds dadelijk bij den aanvang van den eersten cursus, aan den rector behooren op te geven, in welke der beide afdeelingen van het gymnasium zij verlangen, dat deze onderwijs zullen genieten, zoo mede, dat, in verband met het vorenstaande, de Latijnsche taal niet meer behoort tot de vakken, waarin, volgens art. 8 van hetzelfde reglement, aan de jongelieden, behoorende tot de tweede afdeeling, onderwijs wordt gegeven. Overigens bestaat er nog gelegenheid, om, na afgelegd examen, tot de lessen van den cursus, die een aanvang neemt met den 2 September aanstaande, te worden toegelaten, waaromtrent de noodige inlichtingen bij den rector te verkrijgen zijn.

△ Men schrijft ons uit ARNHEM (7 Aug.) "Werd in den jare 1851 het te dezer stede gehouden liedertafelfeest, gedurende vier dagen, met het heerlijkste zomerweder begunstigd; ook tot heden toe, Zaturdag avond, ontbrak er van die zijde niets aan het feestgenot. Vrijdag middag en avond en Zaturdag morgen kwamen de heeren zangers met de muziekkorpsen van Amsterdam successivelijk, per spoortrein en Nijmeegsche boot aan, en werden door het bestuur der Arnhemsche liedertafel en het stedelijk muziekkorps feestelijk ontvangen. Ten half acht ure des avonds had de optogt van het hôtel Bellevue naar het gebouw: *Musis Sacrum* plaats tot het houden der gedeeltelijke repetitie. Alle hoofdstraten prijkten met nationale vlaggen. Het liedertafel-gebouw was, als naar gewoonte, sierlijk gedecoreerd. Schooner gelegenheid kan er voor dusdanige feestvieringen niet zijn, dan de beide ruime en aangenaam gelegen localen. Vrijdag avond ten half negen ure arriveerde Z. K. H. de kroonprins, met Hoogstdeszelfs Mentor, intrek nemende in het hôtel *Bellevue*. Zaturdag morgen had er op den zoogenaamden Galgenberg, eene vlakte, op eenigen afstand der stad, een spiegelgevecht van het garnizoen plaats, bij welke gelegenheid de, door het corps mineurs vervaardigde mijnen sprongen. Z. K. H. nam aan deze militaire evolutiën deel. De eerste feestavond heeft aan de verwachtig van het aanzienlijk in het gebouw opgekomen auditorium in allen deele voldaan. Ten acht ure nam Z. K. H., na bij zijne Exellentie den heer Commissaris des Konings dezer provincie het middagmaal gebruikt te hebben, deel aan de feestviering, en werd door het commité aan het lokaal ontvangen, welke receptie de jeugdige vorst allerminzaamst beantwoordde. Het liefelijkste weder en de bijzondere windstilte deden de illuminatie van het lokaal-terrein en een gedeelte der Velperbarrière bijzonder gelukken. Feestvreugde heerschte alom en van stoornis hebben wij tot hiertoe niets met grond vernomen. Het laat zich aanzien, dat de tweede feestdag geen minder natuur- en kunstgenot zal opleveren."

⁂ Uit ZUTPHEN wordt ons berigt, dat in die stad een adres circuleert aan Z. M. en reeds bedekt is door vele handteekeningen van "allen Protestantsche onderdanen", waarbij gevraagd wordt herstel van het "*nu meer dan ooit geschokt nationaal gevoel*", door de verklaring van den Heer van Hall, omtrent het doel der zending van den Heer Lichtenvelt.

⁂ Uit COLIJNSPLAAT wordt ons geschreven, dat men ook daar, *maar nadat de gemeente hiertoe van den kansel is aangespoord*, begint te teekenen een adres aan den Koning en aan de Tweede Kamer, ten voordeele van de wet regelende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen.

▽ Uit MEPPEL wordt ons het volgende geschreven (7 Aug.) "Heden morgen bij het eindigen der godsdienst-oefening verzocht de dienstdoende predikant der Ned. Herv. Gemeente, de manslidmaten, om na de goddienst weder in het kerkgebouw te komen ten einde van zijnen ambtgenoot en hem een voorstel te hooren, in vervolg op het adres in de maand April ll. aan Z. M. den Koning ingezonden, betrekkelijk de bisschoppelijke hierarchie hier te lande.

"Dit voorstel betrof thans het teekenen van een nieuw adres aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, bevattende het verzoek om het ontwerp van wet, tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen, thans aan hare overwegingen onderworpen, tot wet te helpen creëeren. Het inzenden van zoodanig adres, was noodzakelijk volgens het oordeel van den leeraar die het teekenen aanprees, omdat de Roomsch-Catholijken alle moeite aanwendden om de aanneming daarvan te verhinderen.

"Het is dadelijk door velen geteekend en zal de onderteekening dezen namiddag en avond worden voortgezet.

"Of zoodanige toespraken de verdraagzaamheid bevorderen en de christelijke liefde opwekken, betwijfelen wij, ofschoon wij overigens weinig waarde aan dergelijke geteekende adressen hechten."

† In de gemeente DEVENTER begint men sterk te verlangen naar 't einde der "*bevrediging van de geschokte gemoederen*," hopende dat het Ministerie Donker van Hall dan ook een oogenblikje zal kunnen vinden, om haar een burgemeester te bezorgen, waarnaar men reeds weken lang te vergeefs wacht.

† Uit VOORST schrijft men ons: Wij vreezen, dat de "mildere toepassing de Grondwet," ons door 't Ministerie Donker-van Hall beloofd, reeds terugwerkt op den Heer Burgemeester alhier. Dezer dagen heeft ZEA., buiten den Raad, eene voordragt van zetters opgemaakt, en opgezonden aan Z. E. den Commissaris des Konings in deze provincie, en waarop ook de benoeming gevolgd is. De Raad heeft gemeend zich ten dezen, aan den heer Commissaris te moeten adresseren.

† Sedert drie jaren worden honderde bunders best weideland, aan de boorden van den Geldersche IJsselstroom gelegen, onder water gezet, door den herhaalden hoogen stand dier rivier. Er zijn boeren in Steenderen en elders, die daardoor, in al dien tijd, van 20 en meer bunders best weideland, niets geoogst hebben. Velen schrijven deze gedurige overstroomingen grootendeels toe aan de brib, die in den kop van den IJssel ligt, en die, naar proportie, te veel water daarop zou brengen. Geen wonder, dat de prijs van het hooi, in deze streeken dit jaar buitengemeen hoog is, wordende het op stam verkocht van ƒ 12 tot ƒ 15 de 1000 n. p.

☐ Wij ontvangen, uit NOORD-BRABANT, het navolgende schrijven over den indruk, dien het gewijzigde ontwerp van wet tot regeling van het toezigt op de kerkgenootschappen, in deze provincie en in Limburg heeft gemaakt, en over den geest, die daar algemeen heerschende is. Het gewijzigd ontwerp van wet "tot Regeling van het toezigt op de onderscheidene Kerkgenootschappen" heeft zoo mogelijk, den ongunstigen en pijnlijken indruk nog verhoogd, die het oorspronkelijk ontwerp in de provinciën N. Brabant en Limburg op de gemoederen gemaakt had.

De gewijzigde wetsvoordragt, hoezeer oppervlakkig eenigzins met den mantel van gelijkstelling en verdraagzaamheid omhuld, heeft bij ons de levendige vrees doen geboren worden, mogt het noodlot willen dat het eenmaal wet worde, er voor ten uitvoerleggers als de tegenwoordige bewindslieden (die de kunst verstaan, om uit de duidelijkste bewoordingen van de Grondwet juist het tegendeel te maken van hetgeen er eigenlijk mede bedoeld werd), gereede wapenen in te vinden zijn, om van de verschillende godsdiensten, doch vooral van de R. C. het wezen en de zelfstandigheid zoodanig te verbreken, dat zij zelf de meest zuiver godsdienstige zaak, onder de medewerking van het Staatsgezag zullen weten te rangschikken.

Wat in het bijzonder de gemoederen der bevolking diep getroffen heeft, is, dat het Ministerie zoo gereedelijk heeft toegegeven aan de geopperde bedenkingen van de zoogenaamde anti-revolutionaire fractie, zonder met open visier zijne eigene beweegredenen te durven ontwikkelen, en met minachtende voorbijgaing van zoovele vertoogen, voortgevloeid uit vaderlandslievende, vrijheidminnende harten.

Angstvallig vraagt men elkander af, wat men te

wachten heeft van een Ministerie, dat, ten spijt der vrijzinnige en loyale beginselen onzer grondwet, poogt aldus eene wet door te drijven die aan het hatelijkste despotismus de vrije hand kan laten. Wat men te wachten heeft van een Ministerie dat zoo weinig eerbied betoont voor al wat heilig en dierbaar is aan verre het grootste gedeelte der bevolking der beide provinciën; en eindelijk wat men te wachten heeft van een Ministerie, dat niet terugdeinst, voor de noodlottige gevolgen, die de doordrijving dezer wet voor ons dierbaar vaderland zal kunnen hebben?

Immers! de geschiedenis is daar, om aan te toonen, wat het zeggen wil een land over te leveren aan geschillen van godsdienstigen aard. En als het vaderland in twee vijandige kampen tegenover elkander zal zijn gesteld; en kan het anders? als liefde en verdraagzaamheid van den Nederlandschen bodem *uit*heemsch geworden, rust en vrede verbannen zullen zijn; als onze Buitenlandsche-, Koloniale- en Finantiële belangen op den achtergrond zulllen gesteld zijn en alleen de aandacht gevestigd zal blijven op zaken, waarmede de regering zich eigenlijk niet moest bemoeijen, dan eerst zal men zien wat al rampen men Vaderland en Oranje berokkend heeft. Dan zal men zien wat van dat „bevredigen" van het „nationaal gevoel" zal geworden zijn. Maar! dan ook zal het te laat zijn. Dan zal men een toestand geboren zien, die welligt onherstelbaar is. De bede van elken waarachtigen onderdaan van onzen hooggeachten Koning zij dan; dat de oogen geopend worden, vóór dat het onherstelbare „te laat," door het land zal klinken.

In de vergadering van het Nederlandsche onderwijzers-genootschap op den 5den te Zwolle gehouden, is besloten tot de oprigting van eene spaar- en lijfrentenmaatschappij, bestaande uit drie afdeelingen, namelijk eene spaarkas, eene lijfrenten- uitkeering en een ondersteuningsfonds.

Wij kunnen berigten dat, zoo wel door den heer Dirk Dronkers met den heer du Bois Nihol, als door den heer Gihoul van Brussel, de vergunning is gevraagd tot den aanleg van een spoorweg, niet van Bergen op Zoom naar Rozendaal, doch van Vlissingen naar de duitsche grenzen, langs Bergen op Zoom, Breda, 's Hertogenbosch en Venlo, terwijl wij vernemen, dat er tusschen beide voornoemde heeren onderhandelingen zijn aangeknoopt om gezamenlijk die vergunning te verkrijgen. Men verzekert evenwel dat, mogten de onderhandelingen niet tot een gewenscht resultaat leiden, van gouvernementswege aan den eersten ontwerper van dit belangrijk plan de voorkeur zal worden gegeven. (*M. C.*)

Men leest in de *Nieuwe Drentsche Courant*:

Te Oudeschouw, provincie Friesland, is den 5den dezer eene bijeenkomst gehouden van een zestigtal leden der staatkundige vereeniging *stelselmatige liberalen* in die provincie, verbonden onder de zinspreuk: *Eendragt maakt magt*. Er werd een diner gehouden, waaraan al de zamengekomenen deel namen en dat tot aller genoegen afliep. Een aantal toasten getuigde van de grondwettige gezindheid en van de *goede staatkundige beginselen* der aanwezigen; onder die toasten merkte men op: *de grondwet en de grondwettige koning de zegen der liberale beginselen, de heer Thorbecke, volkomene scheiding van staat en kerk, de gewezene liberale leden der tweede kamer, die door de zoogenaamde protestantsche beweging verwijderd zijn, de liberale leden der tweede kamer*. De toast op den heer *Thorbecke* werd met een daverend gejuich begroet. — Bij den wensch voor de verbetering van het lot der mindere standen werd gewezen op het *belastingstelsel*, vooral op de in- en uitgaande regten en accijnsen, waardoor de *geringe man* veel meer dan zijn evenredig en regtvaardig aandeel in de belastingen betaalt en waardoor de vrijheid van den arbeid zoo zeer wordt verkort en zoovele belemmeringen worden aangelegd tegen de voortbrenging en verkrijging van de vruchten en schatten dezer aarde, die bij vrijheid van arbeid nog een oneindig aantal menschen meer kan voeden dan thans.

Op den 5den werd op de scheepstimmerwerf van de heeren J. en K. Smit, te Kinderdijk, kiel en steven gelegd voor een barkschip *Johannes en Geertruida* genaamd, groot 375 lasten, onder boekhouderschap van den heer M. Leis, te Alblasserdam; het schip is bestemd voor de groote vaart.

Op den 5den zeilden Z. M. fregatten *Prins van Oranje*, kapt. ter zee J. W. Stal, en *Palembang*, kap. ter zee W. J. Woutersz., onder bevel van den schout bij nacht J. F. W. Bouricius, van de reede den Helder, tot het doen van eenen kruistogt in de Middellandsche zee.

Eergister is op de werf *Hollandia*, van de scheepsbouwmeesters Blok en Matthijsen te Amsterdam, de kiel gelegd voor een barkschip, groot 350 lasten, *Nederland* genaamd, te voeren door kapt. P. Huidekoper en voor rekening van de heeren Gebrs. Hartsen te Amsterdam.

Op den 5den dezer ten half twee ure na den middag liep, onder de muziek van het 2e reg. infanterie, Z. M. fregat *de Ruyter* te Vlissingen van stapel, in tegenwoordigheid van den schout-bij-nacht Ferguson, directeur en kommandant der werf, den gouverneur en den militairen kommandant der provincie, vele genoodigden en eene ontelbare menschenmassa uit de stad en omliggende plaatsen. Deze dag was des te aangenamer voor het werkvolk aan de werf, daar de tractementen van vele vrij aanzienlijk verhoogd waren en hun een halve dag verlof werd toegestaan met behoud van tractement.

Op den 3 Augustus overleed hertog Georg Karel Frederik van Saksen-Altenburg, geboren den 24 Julij 1796, en dus in den ouderdom van 57 jaren. Hij aanvaardde de regering den 30 November 1848, ten gevolge van den afstand zijns ouderen broeders hertog Joseph. Hij huwde in 1825 met hertogin Maria Louisa Frederika Alexandrina Elisabeth Charlotta Catharina, dochter van wijlen hertog Frederik Lodewijk, erfprins van Mecklenburg Schwerin, met welke hij twee zonen had, waarvan de oudste, de thans regerende hertog Ernst Frederik Paul George Nicolaas, den 16 September 1826 geboren is.

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

Als inteekenaar op uw zeer geacht blad, neem ik de vrijheid onder uwe aandacht te brengen het schoone werk: *Proza en Poëzij* door P. F. Helvetius van den Bergh, dezer dagen in 't licht verschenen bij A. C. Kruseman te Haarlem. Er is veel in, wat in deze dagen onder de oogen van het publiek verdient te worden gebragt. Vergun mij dat ik u een staaltje van hetgeen in dat nieuwe werk vervat is, mededeele.

DE DIAMANT.

Een kostbre diamant prijkte aan een koningskroon;
Hij schitterde zoo ongewoon.
Zijn aldoordringend straalgeflonker
Brak door het onheilspellend donker,
Waarin het gansche land sinds jaren lag gehuld,
Door veler dwaling, veler schuld.
De wensch van 't volk, naar licht en orde, werd vervuld.
[illegible] klagen,
Dat geen fatsoenlijk oog dat flonk'ren kon verdragen;
Schoon dat des wijzen, en vooral regtschapen mans
Steeds licht vond voor den geest, in dien verheven glans.
De heeren tastten dus in 't rond, naar alle kanten,
En zamelden een tal van kleiner diamanten,
En legden die eerbiedig voor den troon,
Als beter kleinood voor de vorstelijke kroon.
't Gemor nam toe; 't kabaal won veld; dra schreeuwden allen:
„Weg met dien diamant! Men breck' hem uit! Hij moog
«Een passend siersel zijn voor een professors toog;
«De diadeem is hem te hoog;
„Dien ongeslepen steen; wij zullen hem doen vallen!"
Hij viel niet, maar bewoog zich vrij,
Wrong zich met waardigheid en kracht, uit d'enge kluister;
Steeg hooger nog; blonk met nog schooner luister,
En slechts de Kroon verloor er bij!

Correspondentie.

W te * in volmaakte orde ontvangen. Wij nemen uw aanbod zeer gaarne aan, zoo wel wat nieuwstijdingen als opstellen betreft.

Advertentiën.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 8 Augustus 1853.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned.W.Schuld.	2½	63⅝ 11/16 ⅝	*Hope* 1798/1816	5	108⅞ 109
Dito Certificat. .	3	76⅝	Dito 1828/1829	5	108 (95¾
Dito Dito . .	4		Cert. 1831/1833	5	
O. I. Leening. .	4		Dito Dito	4½	99¾
Amort. Syndic.	3½		Dito *Hope* . . .	4	
Hand.-Maats. .	4½	126½	Dito *Stieglitz* .	4	93
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten. . .	2½		Inschr. Assig. .	6	
D° *Rothschild* .	2½	53⅛	Certific. dito. .	6	
Frankrijk.					
Obligatiën . . .	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	22¼ 5/16	Obligatiën . . .	4	
Dito Buitenl. .	3	47⅝ 11/16	**Oostenrijk.**		
D°.Binnenl.⁶/m.	3	43 5/16			
Bew. Sp. Com.		6½ 11/16 9/16	Metalliek . . .	5	82¾ ⅞
Amort. Schuld..		5¼	Dito bet. Amst.	5	95⅜ ¼
Portugal.			Dito letter B. .	5	95⅜ ¼
Londen	5	42⅛	Dito 1847 . . .	2½	42 11/16 ⅞
Dito dito 1853.	4	39⅛	Dito 1851/1852	2½	42 11/16 ⅞

Polen Loten fl. 600 161¼; Mexic. te Londen 3 pct. 26⅛; Dito Onb. 25⅞, 26, 25 15/16; Gren. Uitgest. 9 3/16.

De gunstige politieke berigten heden per telegraaf ontvangen oefenden op onze fondsenmarkt eenen zeer gunstigen invloed uit, blijvende de prijzen van alle de genoteerde effecten aanzienlijk hooger dan Zaturdag met veel kooplust in de hoofdsoorten.

MADRID, Woensdag 3 Augustus. Spanje 3 pct. 44¼; dito 1—3 pct. 23⅜; dito Cert. Coup. 3½.

WEENEN, Zaturdag 6 Aug. Oostenr. Metall. 1852 5 pct. 94⅜; dito La B 5 pct. 108⅜.
Fonds vaster, wissel en zilver flaauwer.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te 's Gravenhage.